СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX.Ч. 245. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 21 жовтня 1931.

VOL. XXXIX. No. 245. Jersey City, N. J., Wednesday, October 21, 1931. THREE CENTS.

ГУВЕР ВЗИВАЄ ДО ЗАВЗЯТТЯ І ПОСВЯТИ ДАВНІХ КОЛЬОНІСТІВ

ЙОРКТАВН. — Торжество 150-літньої річниці побіди під Йорктавном закінчено в понеділок великою парадою війська та промовою президента Гувера, в якій президент підчеркнув, що під Йорктавном не побідили жовніри, чи армія, але дух і завзяття та посвята кольоністів. Президент підніс ще й те, що не було би цеї побіди, ні не було би теперішних Злучених Держав, якби щаслива судьба не дала була Америці в тих важких часах такої людини, якою був Джордж Вашингтон.

Розвій і поступ Америки, говорив президент, не є теж вислідом великих богацтв американської землі, великих просторів земельних, лісів чи богацтва копалень, але ріжних ідей та ідеалів, що їх плекав американський нарід, коли став вільним.

І коли хто глядить на цей поступ, кінчив президент, той не може сумніватися в як найкраще майбутнє американського народу.

Промови президента слухало яких 40,000 люда. Але її не було добре чути, бо голосники попсувалися і не робили належної прислуги. Двічі зірвав вітер президентови скрипт, з якого він читав промову, і треба було бесіду перервати, поки не вручено йому копій бесіди.

День був напричуд гарний. У проміннях сонця виблискувалася зброя ріжних військових. Всюди видно було парадні мундури кольоніяльних часів.
часів.

У перших рядах сиділи гості з Франції, котрі спеціяльно раділи з того уступу промови, в якім президент дякував Франції за ту поміч, котру вона дала кольоністам у їх боротьбі за незалежність.

ВІДДАЮТЬ ОСТАННЮ ПРИСЛУГУ ЕДИСОНОВИ.

ВЕСТ ОРЕНДЖ (Ню Джерзи). — Понад 10,000 людей відвідали домовину Томеса Едисона за один день.

З цілого світа надходять далі телеграми з виразами співчуття.

ФОРД І ЕДИСОН.

ДІТРОЙТ. — Генри Форд не хотів вірити до останньої хвилі, що не стало Едисона, хоч признався, що коли його відвідав перед кількома тижнями, то говорили між собою дуже довго та дуже богато на тему позагробового істнування. Едисон був свідомий, що його життя кінчиться. Тому розпрощався з Фордом так, як би вже не мали більше стрінутися.

Форд каже, що Едисон придбав великий маєток, але ніколи не думав про те, щоби робити гроші. Каже, що Едисон ніколи не мав нічого спільного з самолюбством і був великим джентельменом. Едисон, каже Форд, мав тільки одну амбіцію: бути пожиточним для людства. А був таким великим чоловіком, що навіть не здавав собі справи з того, що він є великий.

ТРЕБА ДУХОВО ЖИТИ І ДУМАТИ, ЩОБ ДОВГО ЖИТИ.

НЮ ЙОРК. — „Ди Ню Йорк Таймс" поставив раз Едисонови кілька питань відносно його успіхів і довгого життя. Запитали його, скільки є правди в тій засаді, щоби вчасно йти спати і рано вставати, щоби бути здоровим, богатим і мудрим. На те він відповів, що те правило може тільки зродити глупоту. А щоби довго жити, казав Едисон, треба завжди запрягати мозок до праці і духово поступати.

МІНУТА ТЕМНОТИ В ПАМЯТЬ ЕДИСОНА.

НЮ ЙОРК. — Ню Йорк хоче піти за стейтом Ню Джерзи і загасити на одну мінуту всі електричні світла в годині 7 вечером, в день похорону Едисона, щоби пошанувати його память зображенням, як би виглядав світ без винаходів Едисона.

ОБЖАЛУВАЛИ БРОДЕРИКА ЗА БАНКРОТСТВО БАНКУ.

НЮ ЙОРК. — Велика лава присяжних суддів обжалувала Джозефа Бродерика, стейтового суперінтендента банків, за недбальство й змову, у звязку з замкненням „Бенк оф Юнайтед Стейтс". Разом з ним обжаловано 28 урядовців і директорів банку.

Говернор Рузвелт боронить Бродерика.

НЮ ЙОРК СТАВ НАЙБІЛЬШИМ МІСТОМ.

ВАШИНГТОН. — Населення „Метропольного Ню Йорку" виносить тепер 10,901,424 мешканців. „Великий Лондон" має 8,202,818 мешканців. В той спосіб Ню Йорк являється найбільшим містом світа.

НЕ ПЛАТЯТЬ УЧИТЕЛЯМ.

ШИКАГО. — До президента Гувера звернулося коло 12,000 учителів міста Шикага з проханням помочі, бо їм залягають з платнею від квітня на суму $17,000,000.

СМИТ ПРОТИ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Чим далі, тим більше зарисовується прірва між бувшим говернором Смитом і теперішнім говернором Рузвелтом. За Смита стоїть Тамані Гол. Кажуть, що вони не допустять до затвердження Рузвелта демократичним кандидатом на президента.

СОВІТИ ЗАКУПИЛИ РУМУНСЬКЕ ДЕРЕВО.

„Аргус" доносить, що в останньому часі совіти не могли виконати ніяких контрактів під оглядом достави дерева. Тоді вони закупили через своїх агентів в Александрії румунське дерево. З Галацу виїхало цими днями кілька пароходів з тим деревом.

ДОЛЯ ПРОФЕСОРА БУЗУКА.

З Київа наспіли за кордон вісти, про трагічну долю професора Петра Бузука, автора „Нарису історії української мови" і богатьох інших праць, поміщених у записках і збірниках історично-фільольогічного відділу Академії Наук. Бузук був арештований, і щоб уникнути фізичних та моральних мук, які бувають після арештів, наложив на себе руку. Пілляв себе нафтою і підпалив. Тяжко поранений перебуває тепер у шпиталі.

АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТИЧНИХ ПИСЬМЕННИКІВ У ПОЛЬЩІ.

Варшавська поліція арештувала кількох комуністичних польських письменників. Арештування відбулося на тайнім засіданню в комуністичнім літературнім клюбі. Слідство виявило, що клюб отримував кождого місяця з Москви 80—100 тисяч золотих. У червні отримав клюб на пропаганду 270 тисяч золотих. Тоді якраз вибух у Варшаві страйк трамвайників. Завдяки цим щедрим субвенціям подорожували члени клюбу в літаках та спальних ваґонах.

ГІНДУСИ НА УКРАЇНІ.

„Гіндусами" називають тепер на Україні тих селян, котрі ніяким робом не хочуть вступити до колективізованих господарств. „Красная Ґазета" пише, що те „плем'я" вимирає. Між колхозниками й „гіндусами" одного й того самого села йде завзята боротьба.

ШИБ У МОРЕНАХ ЗАГАСИВСЯ САМ ВІД СЕБЕ.

Нафтовий шиб ч. 160 тов. Румуно-Амерікана, що горів без перестанку два і пів року, несподівано погас. Сталося це в той спосіб, що кратер перегорів у міжчасі, завалився і загасив полумінь. Інжиніри використали цю нагоду, щоби не допустити до поновного запалення ґазів. Вони прокопали канал, яким виходять ґази з нутра землі. Вогонь загашено, але внаслідок ґазів зайшла нова небезпека для населення. Тому зарjджено евакуацію населення з цілої области.

РОТШІЛЬДИ ЗАМИКАЮТЬ СВОЇ БАНКИ.

З Відня доносять, що паризькі і лондонські Ротшільди постановили замкнути свої банки в Австрії.

ЩЕ ОДИН ЦАРЕВИЧ.

Самозванчий царевич Олексій появився у Ковні. Він показує документи на імя Олексія Романовича й оповідає, що втік з Екатеринбурга один день перед розстрілом царської сімї.

САМОГУБСТВА В БЕРЛІНІ.

Цього року було в Берліні 942 самогубств, в тому числі було 375 жінок, що відобрали собі життя. Найчастіше траплялися випадки самогубства між людьми у віці 40—50 літ.

„СТШЕЛЬЦИ" ГУЛЯЮТЬ.

У Борщівщині стався дня 6. IX. ц. р. такий випадок: Коли до села Циганн (на-пів польське село), де відбувався в цім дні фестин кружка „Рідної Школи", увійшли, запрошені тим-же кружком, Соколи і Луги з околичних сіл, напали на них „стшельци", в числі 60 осіб та почали сильну бійку. Соколи та Луговики, котрих було 150, відігнали напасників, так що вони в поспіху подалися до польської читальні, відки посипалося на людей каміння, а навіть стріли.

Результат бійки: трох Соколів тяжко побитих і поранених. Очевидно, що є побиті і між „стшельцами". Соколів відвезено зараз до Борщева до лікаря, який ствердив у них тяжке ушкодження тіла.

Головою польського „стшельца" є місцевий управитель школи, Каганек. Він, як твердять свідки, перед бійкою дав двом „стшельцам" по 6 зол. на могорич, щоби саме вони відважніше ту бійку переводили.

ЩЕ ПРО БЕЗБОЖНІСТЬ.

У селі Рокитниці на Ковельщині один з безбожників увійшов підчас Служби Божої в церкві на „хори", поправив на голові шапку й запалив папіроску. Домагання, щоби вийшов з церкви, не помогли. Тоді священик спинив богослуження, зняв з себе церковні ризи і власноручно викинув безбожника з церкви. А треба зазначити, що священик належить до людей сильних. Стероризовані селяни не відважилися цього зробити. Ось плоди спинення на Ковельщині всякої культурно-освітньої роботи, закриття Просвіти й підтримування сельробів проти націоналістів у характері „котів на щурів".

„ПУСТИНЯ" НА ОКЕАНІ.

Як подає „Натур унд Культур", переведені недавно поміри на океанах виявили, що посередині Пацифіку знаходиться 200 м. глибока й 160×150 км. поверхнею „пустиня", на якій вода не має зовсім кисня. В тій полосі нема, очевидно, ніякого органічного життя, а всі тварини, що перепливають океан, оминають здалека цю пустиню.

ГРАБІЖНИЙ НАПАД НА СВЯЩЕНИКА.

У Дубівцях (Буковина) виконали два невідомі бандити грабіжний напад на дім о. Ілярія Кадищука. В 12. год. ночи застукали бандити у вікно священика. О. Кадищук отворив вікно. В цій хвилі вдерлися два бандити до кімнати о. Кадищука, витиснули його до другої кімнати, а коли він до них поставився, то вистрілили до нього 4 рази, але, на щастя, не поцілили. Бандити були замасковані. Їм попалася в руки більша сума грошей та цінні предмети.

НЕВІДОМА НЕДУГА.

Епідемія незнаної недуги шлунка шириться на Литві, в повітах: троцькім, волкомірськім та біржанськім. Хорі на ту недугу відчувають дошкульні болі в кишках і по кількох тижнях звичайно вмирають. З Ковна виїхала спеціяльна лікарська комісія, щоби прослідити, що це за недуга.

МІСЯЦЬ ОПІЗНЮЄ ГОДИННИК.

Коли теоритично точний годинник забезпечити від усяких бічних впливів, тобто завісити в порожнечі, постійній температурі й на твердій, нерухомій підкладці, то мимо цього цей годинник спізнюватиметься, або йтиме заскоро. Дуже докладні досліди вчених виявили, що ці хитання точности спричинює притягаюча сила місяця, який своїм світлом впливає на рух маятника і хоч які вони незначні, то всеж виносять 0.0015 сек. на добу.

З МУДРОСТИ МУРИНІВ.

Андре Демазон видав книгу: „Діоклі, книга чорної мудрости", в якій зібрано байки та прислівя багатьох муринських племен. На цьому місці кілька примірів: Послухай трох рад одного приятеля, не слухай одної ради трох приятелів. — Хоч баобаб який великий, то його матірю таке мале зерно. — Жінка не заслугує на довіря; що тобі скаже, сказала вже іншому. — Хоч осел вилізе на купину піску, то такий великий як верблюд не буде. — Те, при чому хворий зітхає та нарікає, потішилоб ще мертвого. — І хочби брехня вийшла в дорогу досвіта, а правда під захід сонця, правда брехню перездогонить. — Краще пізнати свої хиби, ніж дізнатися про них від других. — Не знати — зле; не навчитися — ще гірше.

ХТО ПРИНОСИТЬ ДІТИ?

В нас є звичай, що як діти питають, хто приносить немовлят, то їх відсилають до бузька. Це в нас, а деінде діти дістають інші відповіди. На Руані діти носить жаба, на Поморю — рачок. В Щумаві приносить діти лисиця. Крім тварин цю задачу доручено подекуди людям. В Фальції носить діти подорожник, в Арльберґу — жид. До цієї праці запряжено крім цього кого іншого в літку і кого іншого в зимі; іншого для дівчат, а ще іншого для хлопців. В Бранденбурґу літом приносить діти бузько, зимою ворона. В Гесені заступає бузька в часі Великодня заяць. У Вестфалії носить хлопців бузько, дівчат ворона. В Саксонії люблять спеціяльно дівчат, бо їх приносять янголи. В Рудавах приносить діти водник, а в деяких країнах Горішньої Австрії приносить малих крикунів не хто інший, а сам св. Миколай.

ДВІЙНИК ФРАНЦУСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА.

Свойого двійника має теж нововибраний президент французької републики, Думер. Його двійник називається Делятр і мешкає в Парижі. Він є реемігрантом з Арґентини, де був 15 літ і де доробився великого майна.

БЕЗКОНЕЧНІ КРАДЕЖІ.

З каси митного уряду в Орадя Маре украв хтось 400,000 леїв. Слідство ще не вияснило, в який спосіб гроші зникли.

КРОВАВА ПІМСТА.

В селі Видерта, на Поліссі, якийсь циган украв селянинові коня. Селяни зловили злодія і затовкли його на смерть.

КОЛЄКТИВНІ ГОСПОДАРСТВА НЕ ДАЮТЬ ЗБІЖА БОЛЬШЕВИКАМ

ПРИЗНАЧЕНО СПЕЦІЯЛЬНУ КОМІСІЮ ДЛЯ ВІДІБРАННЯ ЗБІЖА ВІД СЕЛЯН. МОСКВА „ЧИСТИТЬ" УКРАЇНСЬКУ КОМУНІСТИЧНУ ПАРТІЮ.

МОСКВА (СССР). — Радянська преса приносить відомости, що уряд утворив спеціяльний „Резервовий Комітет", у склад якого входять: Куйбашев, член політичного бюра й державної плянової комісії; Ягода, заступник голови Всеросійського Чека, й Базилевич, представник армії. Комітет цей має своїм завданням видобути збіже від колективних та інших господарств, бо селяни, які тепер знаходяться в колхозах, зовсім не дають державі збіжа, а „резервують" його для себе.

Селяни колхозники не здають хліба державі, бо крім паперових грошей нічого не можуть дістати в заміну від держави. За ці паперці нічого не можна купити та й нема в продажі того, чого селяни потребують. Боротьба між містом та селом знову загострилася й село не випускає своїх продуктів до міст. Радянська влада майже знищила в Росії дрібні селянські господарства й на їх місце поробила колективні господарства, а з бувших панських земель — спеціяльні державні господарства. Та все це не виправдало надії большевиків, бо селянство, що зорґанізоване в колективних господарствах, тепер ще з більшим завзяттям починає ставити опір владі при відбиранню збіжа.

Разом з тим і в фабричній промисловости також самочинно впроваджено систему виміни одних фабрикатів на другі, або фабрикатів на сирівці. Грошей ніхто не хоче брати, бо за них нічого не можна набути. Чужинецькі обсерватори в Росії вважають, що формування „Резервового Комітету" показує на надзвичайно алярмуюче становище.

На Україні, де селянство найбільше робить опір і виявило „куркулівські" тенденції, не даючи збіжа державі, з комуністичної партії викинено богато її членів, що знаходилися на становищах завідуючих колективними та державними господарствами. Також викинено з партії багато секретарів і голов місцевих комітетів, котрих обвинувачено в недостачі активности й т. п.

ЯПОНІЯ ЗГОДИЛАСЯ.

ТОКІО (Японія). — Хоч японський уряд не бачить леґальної можливости допустити Америку до участи в Лізі Націй для вирішення манджурської кризи, всеж японський уряд дав своїй делеґації в Женеві наказ кооперувати з американськими представниками в Раді Ліґи Націй. Японія ще раз підкреслює, що вона в принципі радо витає участь Америки в полагодженню манджурської кризи, але вважає, що участь Америки, як нечлена Ліґи, в засіданнях Ради Ліґи не відповідає статутови Ліґи.

Уряд оголосив пять пунктів своєї програми полагодження конфлікту з Китаєм. Він готовий негайно вивести війська з Манджурії при умові, що Китай припинить пропаґанду проти Японії та буде точно виконувати всі свої попередні зобовязання супроти неї.

ОЖИВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТИ.

МАНЧЕСТЕР (Анґлія). — Зменшення ціни анґлійських паперових грошей відкрило нові ринки для анґлійських виробів. Останніми часами почала оживати майже вся промисловість Анґлії. Наприклад, у Ланкаширі почали працю дві величезні ткацькі фабрики. Одна з них була замкнена чотири роки, а друга три місяці. Ці фабрики мають понад 200,000 ткацьких варстатів.

Друга величезна фабрика в Ланкаширі збільшила по угоді з робітництвом тижневі години праці з 48 до 55, щоб виконати якнайскорше всі замовлення. Вже багато років минуло, як анґлійські ткацькі фабрики не встиґали задовольнити замовлень.

БЕРУТЬСЯ ДО ВОРОХОБНИКІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Міністер військових і внутрішніх справ, ґенерал Ґренер, заявив, що він рішучими заходами буде припиняти ріжні демонстрації й політичні ворохобні. Особливо він грозить, що недопустить комуністичних демонстрацій та спроб викликати внутрішню горожанську війну.

На адресу націоналістів-гітлеровців він заявив, що вони добре будуть робити, коли обмежаться лише до фізичного виховання молоді, а не будуть політикувати.

ПОВІСИЛИ ЗА ГРАБУНОК БАНКУ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — О. Онді, що народився в Америці, ограбив угорський банк на 10,000 долярів. Підчас утечі відстрілювався від поліції. Хоч Онді нікого не вбив і не поранив, суд засудив його на смертну кару. Присуд був виданий у 4 годині, а в 6-тій тогож дня його вже повішено.

Онді мав 21 літ віку. Його товариша, Боню, засудили до вязниці на 15 років. Від кари смерти Боня вратувався своїм молодим віком.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сиі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БЕЗСМЕРТНИЙ ЕДИСОН

Німецький історик і критик, Еміль Людвіґ, назвав Едисона „некоронованим королем Америки". Та це не відповідає ніяк величі Едисона. Бо як би Злучені Держави мали дійсного короля, а ще й до того визначного, то його смерть не була би нічим у порівнанню до смерти Едисона. Коли вмирають королі, то їх смерть сходилася в історії з окликом: „Вмер король, хай живе король!" Вмер один, наступав другий, і так далі. Та помер Едисон і не то що не було й нема другого Едисона, а заповідають, що другого такого людскість уже не видасть. З того, так далеко йдучого заключення можна хіба вносити те, що смерть Едисона являється надзвичайною подією в історії людства.

Едисон надав життю інший вигляд. Він його зреволюціонізував, бо завів радикальні зміни в кождім домі людини культурного світа. Людям стало жити краще, вигідніше й культурніше. Дотого довів він до цілковитого перевороту в промислі.

Куди не обернеться сьогоднішня людина, вона стрічається з плодами ґенія Едисона. Але мало хто застановляється над тим, як би то сьогодня виглядав світ без винаходів Едисона, без тих так чудово освічених вуличних театрів, галь, готелів, без театрів рухомих образів, без фоноґрафів і радія, себто того всього, до чого модерна людина привикла, з чим зжилася як із звичайною, природньою появою.

Едисона проголосили невмирущим. І як довго істнуватиме світ, житимуть люди й треватиме культура, імя Едисона житиме вічно як творця електричної епохи. Учені подивлятимуть у нім того, що вмів книжкові ідеї використати для практичного вжитку.

І вчитуватимуться в життя Едисона. Бо історія його життя це надзвичайно цікавий документ людства. Цеж дійшов до безсмертности самоук, котрий набирав знання прихапцем, де тільки попало, не кінчаючи високих шкіл. Ґеніяльний винахідник перейшов шлях великих перешкод, як кождий звичайний чоловік. На нім не пізнавались і викидали його з роботи. Та надзвичайна витревалість, жажда набути за всяку ціну знання, безупинна праця й ідеальна вдача гнали його завжди вперед, щоби далі працювати.

Працював без упину, і то важко й довго, коли йому не треба було працювати задля хліба. Бо працював для людства.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКИХ МАЛЯРІВ У ЛЬВОВІ

(Загальні замітки).

Серед сірої буденщини, серед злиднів, які доводиться кожного дня нотувати на галицькій землі, серед діймаючих утрат, яких зазнає нарід, — наступає час до часу якась відрадніша хвиля. Вона немов те ясне сонце вигляне ізза сірих хмар, додасть веселости, освітить пройдений шлях і загріє, розморозить та заохстить до праці, до видержаности.

Хто не має змоги слідити постійно українського питання на рідній землі, в того міг би витворитися погляд, що на українських землях під Польщею все придавлене тюрмою, все переполохане, заголюкане, а коли що й твориться, то хіба кооперація, а щонайбільше — освітня робота. Тимчасом живий нарід, як живе тіло, виказує рух на всіх ділянках. Не полишає й мистецької ділянки, хоч вона вимагає зрівноваженого духа й може розвиватися тільки в спокійних умовинах. Доказом цього й милою розрадою для тих, що мали нагоду бачити, була вистава українських малярів, які згуртовані в „Асоціяції незалежних українських малярів".

Це не перша малярська вистава. Було їх чимало до війни; а вже й по війні було їх кільканацять у Львові. На тих виставах давали пізнати себе українські малярі вкупі, а на весні 1931 уладжено виставу навіть виключно одного маляря, Петра Холодного (про що „Свобода" в свій час інформувала українське громадянство Америки). Остання виставa, яку відкрито 21. вересня ц. р. в трох салях Національного Музею у Львові, особливо замітна. На ній виступили молоді українські артисти, які вчаться в академії в Парижі, всуміж з давними, старшими, які вже мають своє імя (як н. пр. О. Новаківський). Та ще й цим ця вистава була в нас новістю, що на ній виступили зі своїми творами чужинці: Італійці, Французи, Анґлійці. Цю саме подію відмітив окремо перед численно зібраною публикою, не тільки українською, але й чужинецькою, директор Національного Музею, Свєнціцький, відкриваючи виставу.

Виставлено було понад 300 творів з такими українськими іменами: О. Новаківський, Бутович, Гординський, Перебийніс, Андрієнко, Борачок, Грищенко, Глущенко, Перфецький, Зарицька, Музикова, Крушельницький Іван, Мороз і Чорній.

Безперечно, що над усіми домінував найбільший сучасний артист-маляр і професор своєї власної школи у Львові — О. Новаківський. Його портрет митрополита Шептицького, Дзвінка (Довбушова любка), цвіти, портрет недавно помершого лікаря й діяча, д-ра Курівця, а особливо портрет Олександра Барвінського — захоплювали навіть звичайних людей і виразом, і веденням красок. В них бачилося не тіло, а духа людини. Деякі виступили з малою скількістю творів, але всеж таки замітних (Бутович, Перебийніс, Андрієнко). Дуже інтересний Гординський, який представив своїм способом Гуцулів у правильних лініях. Чужонаціональні малярі показали себе не менше цікавими, дарма, що занадто мало було їх образів. Але всеж в історії українського мистецтва осягнено дотепер незаписаний факт, що західні артисти стають поруч з українськими на рідній землі цих останніх, як рівні з рівними. Це свідчить, що наших надійних молодих артистів на заході цінять.

Ця вистава це була занадто важна подія, щоби вона могла пройти незамітно. Вже не говоримо про українську публику, чи пресу, бо ця поцікавилася виставою, як рідко. Але й майже вся польська преса була примушена про неї прилюдно заговорити і то не дрібною заміткою, але в обширному огляді. Навіть такий ненависник Українців як „Слово Польське" мусіло між іншим написати, що „це культурний факт, гідний признання і заслугуючий на якнайбільшу прихильність з польського боку". А поважна жидівська ґазета „Хвиля", яка виходить у польській мові, так мило здивована, що назвала цю виставку прямо „сенсаційною імпрезою".

Якби так наші молоді артисти мали в Парижі кращі умови життя, як би не потребували розсівати своїх сил і здібностей на дрібні заробітки для найскромнішого прожиття, тоді певно вони моглиб себе краще й основніше виявити; вони були би дійсно незалежними від примх часу, чи просто сказатиб — моди; вони показалиб себе всесторонно у численних творах. Але наша матеріяльна мізерія пробивається й тут. Прямо дивно робиться, як серед таких обставин може дух творити. Видно, що в тих людях дійсно тліє іскра Божа.

І ще на один момент слід звернути увагу. Безпретенсіональна, не дуже то богата малярська вистава у Львові примусила світ (бодай близький) заговорити про Українців, і то прихильно. З цього видно, чого світови треба: творів духа, які промовлялиб прямо до духа іншої людини. Треба творів техніки, слова, мистецтва. Коли ми виставляємо наші рани на позорище, то це ділає хвилево на змисли посторонної людини. На нас подивляться, пожаліють тай перейдуть — забувши. „Тільки сильні пут не знають, тільки смілих воля жде". Дбатиб нам про те, щоб ми ту силу й сміливість духа чим швидше осягнули.

X.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЯПОНІЯ ВТИРАЄ НОСА ЛІЗІ НАЦІЙ.

Японські політики заявляють, що Японія проти того, щоб Америка разом з іншими державами в Лізі Націй втручалася в її конфлікт з Китаєм. Але одночасно Японія булаб дуже радою, колиб Америка взяла на себе посередництво в китайсько-японському спорі без Ліґи Націй. Це тому, що Японці вважають Америку компетентною й поінформованою в справах Далекого Сходу.

Зате вважають Бріяна, Редінґа чи якогось польського Залеського та інших членів Ради Ліґи не лише некомпетентними, але й взагалі непоінформованими в справах Далекого Сходу. Очевидно, Японці справедливо вважають, що ті, котрі тепер керують справами Ліґи Націй, занадто далеко сунуть свого носа й беруться рішати такі справи, яких вони не знають.

ЕДИСОН У ПОЛІТИЦІ.

Умер великий винахідник і реформатор життя цивілізованих націй. Умер той, що своїм ґенієм змінив матеріяльні форми людського життя так, як до цього не снилося навіть ніякій буйній фантазії. Умер великий чарівник Томас Едисон.

За довгі роки свого життя він твердо ступав з одного щабля на другий по безконечно високій драбині матеріяльного проґресу. Але зробив він перший крок невдало. Це було тоді, як Едисон вигадав машину, яка автоматично й точно підраховувалаб голоси виборців. Хотів її запатентувати, але в цьому йому відмовлено, бо такої машини в політиці не потрібно.

Мабуть тому Едисон і не став політиком, бо його розум і воля стреміли до ясних, певних і точних форм, до експериментів, що приносять людству вирішення тієї, чи іншої проблеми, а не до тих „експериментів", які люблять політики певної катеґорії.

ЛЯХ ЗАВЖДИ ЛЯХОМ.

Бундючаться Ляхи в Америці „своїм" Косцюшком і святкують його память тепер, коли святкується память 200-ліття народження Вашинґтона. Та щось не дуже вони кричать про другого героя американської визвольної боротьби, Пулавського. Що за причина?

Може відповідь знайдемо на це в нюгейвенських американських ґазетах.

В Ню Гейвен, Конн., Поляки хотіли прибити на ратуші пропамятну дошку з іменем Пулавського. Проти цього запротестував Американець Каффі, що вмістив у ґазетах свого листа, заявляючи, що Пулавський дійсно був „героєм" зі всіми властивостями польського „геройства". Він дійсно формував американську кінноту, але за спроневірення державних грошей його прогнали з цієї роботи. „Геройство" своє він купив тим, що був убитий в боях Джорджії як жовнір американської армії.

Каффі каже, що Пулавський спроневірив 200,000 долярів державних грошей і тим зрадив державу. В ті часи це були такі великі гроші, як тепер кілька міліонів.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ІМПОРТ.

Далекосхідні ґазети подають, що большевики купують у Китайців втікачів з Росії. Китайці виловлюють їх і продають большевикам по 60 долярів за кожду особу. Чекісти розстрілюють їх на очах Китайців, лише перетягнувши на свою територію.

Більшість проданих Китайцями і куплених чекістами збігців належать до селян та робітників, що все частіше тікають від голоду й чекістських переслідувань до Манджурії. „Буржуазной і контрреволюціонной сволочі" на Далекому Сході в Росії вже давно нема.

Тепер „крестянско-рабочая власть" почала скуповувати в Китайців робітників і селян, щоб знищити тих ворогів „своєї влади". Отакий комуністичний імпорт.

Селянка прийшла до аптики з рецептою по ліки для свого чоловіка. До міста мусіла переходити через ріку, яка щойно замерзла. Аптикар зробив лікарство й каже собі заплатити. На це селянка:

— Чоловік казав, що гроші передасть, як лише ріка ліпше замерзне, бо ануж лід заломився би підімною і гроші втопилися би.

—o—

Нова наймичка.

— Прошу пана, прийшов той пан.

Господар дому: Котрий пан?

Наймичка: А той, що приходить, як пана нема дома і каже, що він є братом пані.

—o—

Чоловік: Чи все будеш думати про мене?

Жінка: Доки я тебе не забула, все думатиму про тебе.

А. Кащенко.

З ДНІПРА НА ДУНАЙ

Оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі.

(14)

Турбуючись про те, зійшов він у низ лощини, зрізав кілька тоненьких лозинок і сплів з них недоуздок. Тепер Гнат був уже певний, що коні будуть його, й ішов далі, не ховаючись, а озиваючись до коней голосом.

Коні підняли голови й знову почали спокійно пастися. Розумні тварини по вбранню пізнали одного зі своїх хазяїнів-Запорожців і не мали на мислі втікати.

Усіх коней було вісім. Гнат увійшов у середину косяка й, накинувши недоуздок на одного найспокійнішого коня, скочив на нього верхи й почав навертати ввесь косяк до зимовника Загнибіди.

Полковник Калниболоцький дуже зрадів придбанню коней і, похваливши Гната, дозволив йому вибрати собі найлюбішого. Молодий козак вибрав вороного, баского коня, зануздав його своїм недоуздком і зараз же почав гарцювати, щоб дізнатись, чи не полохливий він, чи ходить іноходю, чи добре перестрибує рівчаки й таке інше.

Тимчасом Загнибіда та його сусіди привели й подарували Калниболоцькому по десять коней, з усякого двору, так що в Запорожців стало відразу трицять вісім коней.

У полковника було чимало грошей з військової січової скарбниці й він хотів заплатити за коней, але старі Січовики замахали руками:

— Боронь, Боже, щоб ми взяли гроші. У нас коні не куповані... Наплодилися та вигодувалися на землі війська запорожського... Далиб вам і більше, так молоді ще.

Відокремивши два десятки коней під вагу, полковник доручив останніх осавулови, щоб той, викликавши собі товаришів, зробив підїзд у бік Січі й вистежив, як стоїть військо Текелія.

— Чатуй усю ніч, Петре, — говорив полковник, — заступай військо й остерігай нас про небезпеку, як сам знаєш... Одно тільки тобі наказую, як отаман: щоб ні одного ти не зробив пострілу на Москалів, щоб ти нічим нас не виявив. Бо як довідається Текелій, що ми узброєно йдемо в Туреччину, то це дуже пошкодить не тільки нам, а й тому товариству, що лишилося по плавнях, у Великому Лузі й на Берді, й нічого не відає про скасування Січі.

Упорядкувавши все до походу й застерігши товариство, що сю ніч ніхто спати не буде, Самійло Калниболоцький нагадав козакам, що, покидаючи рідну землю, треба вклонитися могилі великого козацького ватажка Івана Сірка.

Всі Запорожці, як один, пішли за своїм отаманом і, поскидавши шапки, обступили могилу з нагробником тісним колом.

— Чи чуєш ти нас, славний козаче, батьку наш, з того світа? — голосно промовив Калниболоцький, впавши навколюшки біля нагробника. — Чи почуваєш, що ми, нікчемні нащадки твої, занапастили свою матір-Січ і, щоб вратувати хоч саму волю козацьку, мусимо покинути свій рідний край і святу твою домовину навіки? Прости нам, батьку, й благослови в далеку дорогу!

Мовчазна стояла могила-домовина, й тільки тирса, хвилюючись по ній від вітру, покивала козакам своєю бородою, немов відповідаючи, що славний лицар з того світа прощається з дітьми України й благословляє їх.

— А колись буде треба Запорожців! — важко зітхнувши, промовив Загнибіда й журливо похитав своєю сивою головою. — Не сумуйте, діти, — ще вас покличуть!

V.

Коли почало смеркати, Петро з Гнатом і товаришами виїхали з Старої Січі на чати. Він розгорнув козаків по степу широкою лавою й, посуваючись у бік Нової Січі, через годину на ледви помітному сяйві обрію неба побачив вершки наметів Текеліевого табору.

Упевнившись, що намети російського війська стояли на тому самому місці, де й пять день до того, Запорожці, по гаслі осавула, пугукаючи, мов сичі, щоб не розгубитись у темряві, почали пересуватись усією лавою на північ і, через годину, заступили обидва шляхи: Самарський — що йшов з Нової Січі на Полтаву та Московщину, й Чорний — що простував на Умань та правобічну Україну.

Тимчасом полковник, щоб безпечніше проминути биті шляхи, поділив Запорожців на двацять валок, і ті валки, одна по одній, виходили за старі січові окопи, спускалися до Чортомлика й ішли під захистом круч та скель високого берега річки.

Хоч військову вагу й було навантажено на двацять коней, а проте кілька десятків лантухів з харчами та кілька кухов з горівкою доводилося козакам нести на дручках. Простувати понад Чортомликом з такою вагою на плечах було дуже неспосібно, бо до річки з степу підбігали крутобокі байраки й рівчаки, перепиняючи козакам шлях, а подекуди високі скелі підсувалися до самої води й, щоб обминути їх, доводилося або бристи водою, або видиратись на гору.

Козаки напружувалися під вагою й важко дихали. Не старий ще, але вайлуватий козак Хведір Бриль, що тримав на плечах дручки з кухвою горівки, навіть не вдержався й почав лаяти свою кухву:

— А бодай ти розсипалася! — бубонів він, витираючи піт. — Бодай тобі всі клепки за водою пішли!

Годин дві Запорожці йшли понад Чортомликом, а далі почали вибиватись на гору, наближаючись до битих шляхів.

Тимчасом Гнат чатував понад Самарським шляхом, прислухуючись та придивляючись. Іноді він зовсім спиняв коня, щоб той не шелестів травою й не перешкаджав йому прислухуватись, іноді злазив з коня та придивлявся на обрій неба, а далі ще й припадав до землі вухом — чи не почує тупотіння коней...

А степ спав... Спав таксамо, як тиждень до того, коли ще не приходили сюди чужі люди. Так само поміж травою цвірчали цвіркуни й світилися блищаки; так само ясно сяли на небі зорі; так само спокійно подихав над землею теплий вітрець...

Аж ось чуле вухо молодого Запорожця вхопило з повітря тупотіння коней. Гнат похапцем завязав коневи рота, щоб не заіржав, а сам припав до землі.

Хоч ніч і була темна, проте обрій неба всеж таки був світліший від землі й молодий козак розглядів, що від московського табору біжать шляхом дві постаті вершників. Через кілька хвилин вони мусіли здибати на шляху якусь з козацьких ватаг, повідомилиб про те Текелія й доля всіх Запорожців булаб дуже сумна.

Гнат раптом скочив на коня, вихром побіг шляхом на Самар і натрапив саме на передню валку козаків.

— Назад! — гукнув він. Ховайтесь мерщій у лощину!

Козаки відійшли не багато назад і припали до землі, пірнувши в траві.

Тупотіння коней наближалося й скоро за сто кроків можна було розпізнати двох драгунів, що за тупотінням своїх коней та веселою розмовою нічого не чули й не помічали.

Перестоявши, поки драгуни зникли, Запорожці рушили далі й, проминувши шляхи, Самарський та Чорний, попростували степом до рога, де зійшлися річки: Солона та Базавлук. Біля того рога були глибокі байраки з лісом та терниками й усі козаки добре знали, що по тих байраках можна мати гарний захист, а до тогож біля Базавлука та Солоної чимало старих товаришів сиділи зимовниками й мали чималі косяки коней.

Осавул Петро Рогоза потрапив до байраків наче в день і, зустрічаючи всі ватаги, показував їм стежку вниз.

Перед світом до табору зійшлися вже всі запорожські ватаги й усе військо, стомлене походом, полягало спати. Тільки вартові, повилазивши на високі дуби, чатували, поглядаючи в бік Січі.

Обдивившись на варту, Петро пішов по зимовниках просити, щоб господарі продали коней.

Власник найближчого зимовника, заможний Запорожець Пилип Бадьора, що за молодих літ позбувся в бойовищах лівої руки, почувши, що козакам треба коней і вони дають за них гроші, похитав тільки головою:

— Гай, гай!... Щоб ото я взяв з товариства гроші та ще при такій пригоді? Ні, козаче, не по запорожськомуб звичаю те було. Беріть усіх моїх коней, які вам годящі... вони в мене не раховані. Вжеж мені на них не козакувати! Беріть усіх, лишіть самих недолітків.

— Та ви не турбуйтеся, дядьку: — упевняв Петро, — у нас грошей стільки, що аж череси обвисають... Беріть гроші!

— А мені вони нащо? — стояв на свойому старий вояка. — Не в домовинуж з собою брати? Ходімо, сину, до сусідів, порадимось з усіма та й приженемо зараз сюди ввесь косяк.

Інші господарі таксамо зріклися взяти гроші й, зібравши всі косяки, вибрали Запорожцям вісім десятків коней та ще додали до того три яловиці та десять валахів, щоб було чим товариству пообідати.

(Дальше буде).

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

Проєкт гол. рек. секретаря І. Каштанюка, щоби ратувати організацію злукою відділів, виходить з досвіду, бо дійсно в многих місцях сила орґанізаційна є розбита на дрібні та безрадні відділи, в яких не то що нема засобів на ратунок в теперішній ситуації, але часто нема можности зложити фонду на запомогу вразі нездібности до праці, себто льокальної бенефітової каси, а нерідко нема з кого скласти відділового уряду, бо брак людей підприємчивих, з' ініціятивою і спосібних до розвою відділу.

Теперішня кріза виказала, що великі відділи дають собі раду і менше членів суспендують, а малі розпадаються, бо нема членам чого в них стояти довше. Тому не диво, що проєкт головного секретаря в першій мірі і найобширніше торкається питання ратунку малих відділів, себто, в першу чергу тих, що найбільше загрожені, та що він уважає корисною інвестицією для орґанізації назначення великих нагород за злуку відділів і вказує, в який спосіб, на яких умовах та з якого жерела на цю ціль грошей узяти.

Злука відділів не зробить великої ріжниці для головної канцелярії, яка, без огляду, де і в яких відділах члени містяться, мусить провадити осібний рекорд для кождого члена і члениці в старих родах, а осібний в нових родах, а також осібний рекорд з кождою обезпеченою в Союзі дитиною. Коли би після злуки замісць 400 відділів осталося тільки 200 сильних відділів, а головна канцелярія замісць 400, тільки 200 „розметів" мусіла би вислати, то це не зменшилоб завдань, роботи і кошту головної канцелярії, бо рух членів оставсяб тойсам, або й збільшений. Виказів треба би друкувати менше, але вони були би два рази більші. Навіть оплата почти осталасяб тасама майже, бо хоч посилок було би на половину менше, то зате були би вони на половину тяжчі. Експедиція того, яка робиться раз кождого місяця, могла би лиш заощадити на ковертах, бо замісць 400 потребували би зужити тільки 200, а це майже нічого не значить. Та для відділів і членів така злука значила би дуже богато. В першій мірі відпало би 200 урядів відділових, які тяжко членам складати і відповідно оплатити. Щоб адміністрація малих відділів, то є платні урядників, прибори до діловодства, оплата почти і винайм саль на мітінґи, ріжні наради і т. д., коштувала річно тільки $100, то це зробить суму $20,000 річно за 200 відділів. Ця сума майже рівнається оплаті Головної Екзекутиви за чотири роки. І коли би таку суму річно додати до кошту утримання великих відділів, то за це дісталосяб у них кращу адміністрацію і більшу дбайливість про забезпеку членів. Кошт конвенції, який члени мусять покривати, зменшивсяб як не на половину, то бодай на таку суму, яку дієта і кошти подорожі половини делеґатів виносять.

Я знаю один випадок, де делеґатови, заступаючому відділ з 15 членів, треба було виплатити кошти далекої дороги і дієту в сумі коло $350. Та щоб один делеґат коштував переважно лише $100, то злукою 200 можна би заощадити поважну суму — $20,000.

Між членами вкорінилося переконання, що головна каса не їх, і ніякого видатку з головної каси вони не жалують. Щоби щось зі Союза дістати, то треба вмерти, або окалічіти, тай сути конвенції не розбирають. Делеґацтвом нерідко обдаровують ріжних бідаків, калік; мовляв: хай їде, то може щось дістане. Тимчасом воно так не є, бо всякий видаток, чи то з місцевої чи з головної каси, це видаток зі зложених грошей членами, і коли тепер між ними стільки бідаків, що многі з них не мають чим вкладок платити, то проєкт, що вказує на спосіб, як всім членам користати, мусить бути добрий.

Нагорода за злуку пособить місцевій касі, якою члени самі безпосередньо розпоряджають. Вони самі найліпше можуть знати, кому з них помочі потрібно, і в якій мірі. Злука понадто з малих і слабих відділів потворить великі і з фондами. Щож до самої конвенції то зменшення числа делеґатів також тільки на користь орґанізації і членам мусіла би вийти, бо чим більше число делеґатів, тим тяжче вести наради і щось корисного врадити.

Та коли мова про ощадність з конвенції, то таку користь можна осягнути ще іншими способами, а зібрані на конвенцію фонди тимчасово вжити на поміч потребуючим членам; а саме: можна конвенцію вкоротити, справляючи програму і систему, як, приміром, складання звітів, читання лісти делеґатів, читання протоколів перед кождим засіданням і т. д., а **в остаточнім разі навіть реченець конвенції відсунути,** щоби лише фондів на теперішній ратунок відділів добути. Щодо самої дієти делеґатів, то про це ще тепер годі говорити. Це залежатиме цілковито від тих делеґатів, що на конвенцію приїдуть. Та я згори скажу, що теперішня дієта, з огляду на потреби і кошти, не є завелика.

Уважаю зовсім раціональним вжити фонду конвенційного на нагороди за злуку відділів та щоби ті нагороди були по можности якнайвищі, такі, щоби до злуки помогли і дійсну допомогу злученим відділам становили, бо злука відділів принесе ощадність у тім фонді і видаток буде оправданий. Злука відділів заощадить видатки з фонду конвенційного, то нехай з того фонду буде нагорода за злуку. Більше злуки, більше ощадности і більше нагород. Одно друге покриє.

Щодо фонду запомогового і народного, то вони обидва хай послужать запомогою для членів, які є народом, тим, що ті фонди зложив тай дальше складає. В тих фондах також треба поробити ощадности, себто змінити систему дотеперішного їх уживання, а надвишку призначити на поширення допомоги членам, як проєкт показує. Та тут треба мати на увазі передовсім ті відділи, як із ріжних причин лучитися не можуть і злукою допомоги здобути не можуть. Це повинно бути негайно на місцях провірене членами ширшої управи і відповідно та по можности фондів полагоджене.

Я маю на увазі те, що тепер діється тут у Филаделфії й околиці. Через економічну крізу і безробіття навіть такі члени, що донедавна вважалися „маючими", потратили свої задовжені доми, а то й останні заощаджені в банках гроші, і нині, без роботи й зарібку, не мають на хліб для дітей, не то щоб могли вкладки платити. А відділи з „замороженими" в банках грішми ніякої помочи дати не годні. Таким відділам і членам треба також прийти з підмогою, бодай у такій мірі, щоби їх у членстві задержати.

Треба отже передовсім відділи лучити, бо це найлекший спосіб і сам себе оплачує, але рівночасно треба провірювати ситуацію там, де злука не можлива, і дати таку поміч, яка з фонду запомогового і народнього окажеться можлива.

Від себе пропоную, щоби для прискорення допомогової акції головний секретар проголосив всі місцевости, в котрих знаходиться більше як один відділів, та в котрих злука відділів пожадана і можлива, щоб інтересовані вважали це собі за поклик до акції за злуку і щоби ще дотого могли перші забрати голос. Рівночасно подати в орґані адресар членів ширшої управи, щоби до найближчих з них могли звернутися ті відділи, які злучитися не можуть, але помочі потребують, а то в цілі провірення такого стану.

Для приспішення акції треба знати, як робиться злуку і як стверджується неможливість злуки. Тому ті, що будуть переводити злуку, повинні подавати до прилюдного відома в орґані, де і як це робиться, щоби послужити прикладом для інших. Там, де буде вважатися неможливість злуки і конечність помочи, також треба публично виказати, на чім це опирається, щоб інші знали. В тім другім випадку повинен забрати голос той, хто такий стан провірює, то є член головної управи.

Членам головної управи треба також лишити обовязок пропаґанди створення загальних льокальних запомогових комітетів, які би були в можности використовувати для Українців муніципальну, стейтову і федеральну допомогу для безробітних, яка тепер скрізь орґанізується, а передовсім орґанізувати свою власну поміч, як це проєкт головного секретаря Каштанюка згадує. Так потворені комітети повинні звернутися негайно як до головної управи У. Н. Союза так і до інших українських інституцій за уділенням моральної та матеріяльної допомоги, такої, на яку їх стати, а також до інших американських інституцій, державних і приватних, які для запомогової цілі в тій крізі повстануть.

Стефан Слободян,
гол. радний У. Н. Союза
з Филаделфії, Па.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN CLUBS OPEN CONVENTION IN LOCAL HALL.

Delegates Were Present From 36 Clubs Throughout the State; Object Is to Promote Activities in Democratic Politics.

Delegates representing thirty-six Ukrainian-American Democratic clubs in the state of New York opened their second annual convention in Ukrainian Hall, Monroe and First streets, yesterday morning, with the concluding session to be held this afternoon at 2 o'clock. Michael Piznak, member of the New York city bar, presided.

Purpose of Organization.

The purpose of the organization is to make extensive political plans and to add strength to the Democratic state organization, as well as to spread the work among the voters of every county.

The principal speakers at yesterday's session were Michael Rodyk, secretary of the organization, and a New York attorney; Michael Piznak of New York; Luka Myshuha, of the foremost Ukrainian newspaper, "Svoboda;" James Pawchak, of Brooklyn, and Rev. John Hundiak, pastor of St. Nichola's Ukrainian Church of Oroy.

Welcomed by Mayor.

The delegates and visitors were extended a cordial welcome by Mayor Burns, and brief addresses were made by several local Democratic candidates, including T. Stewart Hubbard, James M. McGrath, John F. Shannon and Bertram P. Kavanagh.

(**The Troy Observer-Budget**, Troy, N. Y., October 10, 1931).

М. Кравс.

КОНЦЕРТ

(1)

(Уривки з записків Пантелеймона Клапцюха, українського народного труженника і подвижника на іміґрації в Америці).

. . . .

Дня 7-го листопада б. р.

Ну, нарешті зорґанізували ми народну, незалежну українську банду-капелю.

Годі заперечити, що колиб не я, то це пожиточне діло булоб ніколи не виплило — як то повідають — на чисту воду, бо я, хоч не люблю хвалитися (це признасть кождий, хто мене знає), але як у всяких патріотично-народних починах, так і тут — мої то, мої заходи (най собі кажуть вороги, що хочуть) та бесіди аж до захрипу справили, що нині маємо і капельмайстра і відбуваємо проби і вміємо вже заграти кілька файних кавалків, словом — аж серце радується.

Як кажу — не люблю хвалитися, ані говорити про себе (вже така в мене вдача соромлива), однак мушу признати, бо завсіди стояв і стою за правду, що я таки ще змалку був до всього перший. Мене й у війську шанували і в селі, бувало, ніяке діло не могло без мене довершитися. Таким уже Бог надділив мене таланом... І колиб судьба ледача не загнала була мене передчасно осьде за океан, то хто знає, чи Рада Амбасадорів була би загнала нас у ляцькі тенета...

Але вейтаймо до нашої капелі! Отож граємо ми один місяць, граємо другий, аж раз відложив я від рота свою трубу тай кажу:

— Гей, хлопці!... — бо я, хоч не люблю хвалитися (це признасть кождий, хто мене знає), але так уже склалається, що завше мені першому якась нова думка до голови приходить. — Отже кажу:

— Хлопці! Та доки ми так будемо трубіти лише для чотирох стін? Тож починаймо народну роботу! Даваймо концерт!

Цьому спротивився Пилипко, клярнетист.

— „Го, го!... — заревів — небоже!... Ми ще не вміємо як слід вживати інструментів"...

— А-а-а!... Що то значить! — відрубую. — Як не вміємо дотепер, то не будемо, вже уміти й пізніше! А нас жде робота!...

І тут як стану класти моїм хлопцям в голову, а виводити свої рації, так і згодилися на концерт, бо я, хоч не люблю хвалитися, але таки слід признати, що як уже на щось наважуся, то мушу до свого дійти.

Ба, але народне діло, якщо має називатися справді народним, мусить бути присвячене якомусь заслуженому діячеви. Цеж є наш патріотичний обовязок і служба! І — на майбутнє щастя України—ми, іміґранти, вже так сильно перенялися тою службою, що й з недільної прогульки до ліса робимо народне свято. Длятого я підніс, щоби наш концерт присвятити Шевченкови, нашому славному Кобзареви. Та тут знову вмішався химерний Пилипко.

— „Кобзареви?! — засичав, сміючись лукаво. — Хіба Шевченко грав на кобзі?... Зрештою тепер є осінна пора... Свято Шевченкове уладжують спільно всі наші люди кождої весни... Коли бажаєш доконче присвячувати, то виберім Лисенка...

— „Лисенка, Лисенка!" — загуділи хлопці.

Про мене... хай буде й у честь Лисенка... Але того Пилипка, дарма, що його уважають за найліпшого музику — постараюся при найближчій нагоді таки вигризти, бо він щось занадто мені киринити починає... Ну, та на той раз мусів я (хоч з очевидною кривдою для нашого безсмертного Кобзаря) уступити цьому навісному киринникови з огляду, що й інші хлопці його поперли.

Щоби не ґаїтися, бо у мене мусить їти все блискавкою, — завязали ми таки зараз комітет і почали укладати подробиці концерту.

Найтяжчу боротьбу мусів я звести, заки вдалось мені устійнити саме по моїм замислам — дату.

Мені страшно залежало на тім, щоби наш виступ уладити конче якраз в неділю, 24-го листопада, бо на той день — про що я завчасу довідався — готовили й члени тутешньої православної парохії свій концерт. Пів року тому я сам, було, став їх парохіянином (від часу, як посварився з уніятським дяком), але коли православні киринники не хотіли вибрати мене за свого куратора, ну, то я, почуваючи свою кривду, — виступив з тої церкви і завзявся їй доїхати.

Це була саме й причина, задля якої зорґанізував я нашу незалежну капелю, бож винищувати народних киринників та кривдників уважаю за свій патріотичний обовязок.

На жаль, почувань цього обовязку не посідали в належній мірі мої компани з клятим Пилипком на чолі, який довго та завзято намагався, щоби відложити концерт на пізніше. Та де Пилипкови рівнатися зі мною! Як я лиш загрозив, що відберу чотиром хлопцям інструменти (куплені за пожичені мною гроші) і цим розібю капелю, то й завзятий Пилипко уступив і раднерад згодився вкінці на подані мною умови.

З уложенням програми пішло мені багато лекше.

На „вступне слово" я упросив і вже заздалегідь настроїв жичливо для нашого наміру — доктора Балакуна, знаного українській кольонії діяча, який ніколи не відмовляє своєї участи в народних святах. Він піднявся доброохотно дати при цій нагоді й короткий виклад про спів і музику та про їх спасенне вліяніе на людину.

Після д-ра Балакуна вийде наша капеля (то є: ми) і відіграє найменше зо три кавалки. Це буде друга точка.

На трету поставив я сольовий спів тутешнього уніятського дяка. Дяк є моїм ворогом, відколи я покинув їхню церкву, та помимо того він згодиться у нас співати і то згодиться дуже радо, як тільки довідається, що буде міг цим напакостити свому православному суперникови. Може заспівати: „Де згода в семействі" і „Цвітка дрібная"... А зрештою вибір пісень оставимо найліпше йому самому.

(Дальше буде).

Гарна тітка.

Тітка: О, то се твоя сестричка? Я колись так виглядала, як була в такім віці. Але чого вона плаче?

— О, тіточко, вона певно почула, що ви сказали.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Організуймо політичну силу.

Від 6 років істнує в нашій громаді Українсько-Американський Горожанький Клюб. Члени Клюбу вже нераз давали пізнати себе перед ширшим американським загалом, виявляючи себе добрими горожанами прибраної землі й добрими Українцями. Вони не забувають за наші горожанські обовязки, але й дають раз-у-раз поміч рідному краєви, на яку їх тільки стати. Та робота наша була би далеко видатнішою, коли би загал розумів вагу й користи з того роду горожанських організацій і до них вступав. Богато Українців не хоче розуміти, що в єдности сила, та що чужинці числяться тільки з силою. Замало себе хвалити, який то ми славний і великий нарід, а треба на місци показати, що ми вміємо організувати і творити силу.

Бо тільки тоді поважатимуть нас наші діти і будуть нас слухати та нас держатися, коли ми створимо авторитет і силу. І тільки тоді зможемо доконати якихось більших діл.

Всі ми повинні ставати горожанами цього краю і горнутися до своїх горожанських клюбів.

Дня 25 жовтня відбудеться передвиборче віче в годині 4.30 пополудні в галі під ч. 710 при Освего улиці. Пре-цінь і нам час подумати, що треба буде ставити згодом і своїх кандидатів на уряди! А щоби це сталося, треба показати Американцям, що ми на це заслугуємо, та що творимо силу. Доростає наша молодь, яка покінчила високі школи і яка надається на ріжні посади. Ми повинні їй умостити дорогу, а до цього надаються найкраще горожанські клюби. Знову до манiфестацiй нашої сили надається ось таке віче, яке влаштосує наш клюб, а на яке повинні прийти Українці в як найбільшім числі.

І. Лущак.

100-ЛІТТЯ ФРАНЦУСЬКОГО ЧУЖИНЕЦЬКОГО ЛЕҐІОНУ.

В 1831 р. заключила Франція з деякими европейськими державами спеціяльний договір, на підставі якого мала вона право на протязі 100 літ вербувати в даних державах рекрутів до свого чужинецького леґіону. Давно вже европейські держави хотілиб позбутись тої язви, в яку їх впутала Франція і знести той французький привілей. Причин до того богато. На протязі 100 літ платила Франція за свою могучість і розріст чужою кровю. Коло півтора міліона людей загинуло в леґіонах за добро Франції, за здобування їй її африканських посілостей, Марокка, Тунісу й Альжиру. Завдяки тому стала вона великою нацією, збогатіла і заощадила життя яких 10 міліонів своїх горожан, що мусілиб бути впасти в полі бою за вітчину. В тих 10 міліонів враховано й потомків тих, що мали впасти.

Що означають ці леґіони, це знають лише ті, кому судилось відслужити там кілька літ. Богато й наших Українців зазнало цього добра, головно з повоенної еміграції, що, не маючи пристановища, кидалася в леґіони, а потім проклинала ту годину, коли їй така думка прийшла. Деякі держави, головно союзники Франції в світовій війні, випросили собі таке поступовання Франції з їх горожанами, але деякі знову не мають на це права, бо їм заборонено це мабуть у версальському договорі.

Життя в леґіонах вже нераз описувано. В них люди найперше тратять свою гідність, стають по просту звірями. Найбільше складаються леґіони з ріжних проступників, що тікають туди перед карою в своїй вітчині. Часом людей насилу туди затягають, вимаnюючи від них підпис на контракт. Чоловік такий тратить своє власне горожанство, але не набуває французького, отже стає просто невільником французької держави. Закона для тих людей немає, бо закон існує лише для власних горожан. Ця нуждeнна платня леґіонерам ніяк не виплачує всього того, що леґіонер витерпить там. По вислуженню 15 літ має леґіонер право на пенсію, але то лише тоді, коли він після служби залишається у Франції. За якунебудь провину може леґіонер бути засуджений на довголітну карну службу без ніякої заплати. Тоді леґіонер має лиш обовязки, але ніяких прав. Ще булоб дуже добре, колиб Франція зараз по заключенні договору натуралізувала даного леґіонера, бо тоді він стояв би під опікою французьких законів. Так одначе не є. Леґіонер не має ніякої опіки і є відданий на поталу французьких старшин, що є в леґіоні необмеженими панами.

Недавна війна Еспанії і Франції з Абдель Крімом провадилася в більшости чужинецькими леґіонами. Люди ці не мали іншого виходу. Вони мусіли боротися з Рифами, або вмирати в пустині серед спеки. Загинуло їх дуже богато. Скільки, того ніхто не знає, бо ніхто не веде ніякої статистики. Так, прим., при здобутті Мадаґаскару стратила Франція три повні полки леґіонерів. В мексиканській війні з 4,000 людей повернуло лише 70 назад.

Перед війною й по війні найбільше людей було в леґіонах з Австрії і Німеччини. Можна сміло сказати, що принайменше четвертина тих людей, що загинули за Францію, була німецького походження. Спеціяльно в повоєнних часах богато Німців пхається в леґіони, бо нічого іншого їм робити. В Німеччині жити всім затісно, кудиінде не пускають, а жити хочеться, тому й пхаються в леґіони.

Скільки наших людей є в леґіонах, трудно сказати. Одначе можна по висказах деяких, що їм вдалося втекти з того пекла, судити, що можна їх там на тисячі назбирати. Вони не мають ніякої опіки до певного часу.

Можливо, що аж тепер Франція змиє з себе ту моральну пляму, що тревала цілі віки. В 20 століттї вести невільництво в роді вербування до леґіону — неможливо.

ЗА 10 СОТИКІВ БРЕХЛИВА СЕНЗАЦІЯ.

Нераз йдучи собі із ранку
До кіна скромного в „Пасажі",
Чую: Кричать на всю гортанку:
„Знов УВО. Знову саботажі!

„Знов висадили міст стацiйний,
Спалили двір, убили пана!
Купуйте „Експрес Сензацій-
[ний",
Щоб знать, що чинить дич
[погана!"

І всі купують і читають,
Дають неробам заробіток,
Що в крам брехню що дня
[зміняють
І мають з подлости пожиток.

А завтра? Чуєш? Боже милий!
Нема причини для трівоги:
Дві купки гною підпалили
Хлопчиська, пасучи безроги.

Із моста не пропала й штаба,
Лише, щоби погрітись трішки,
Дві бельки вкрала стара баба,
Зварила діточкам лемішки.

Ніхто не вбив у лісі пана,
Лиш парубок за дівку красну,
Коли головка була пяна,
По личку пана трошки ляснув.

Таке то чуєте не рідко.
І хочеться панам із преси
Кричать: „Панове! Бігме, гидко
З брехні робити інтереси!"

Чмелик.

Жінка (прилабузнюючися чоловікови): Чи знаєш, Петре, які капелюхи жінки носитимуть цієї зими?

Чоловік: Певно! Такі, що тобі не подобаються і такі, що я їх не всилі заплатити.

З МУЗИЧНО-КУЛЬТУРНОЇ ДІЛЯНКИ В БРОНКС, Н. Й.

Бім!... Бам!... Бім!... Бам!... Дзень!... Дзелень! Дзелень! Дзелень!... „А це що, знов дзвони"? Так! наші патріотичні громадяни. „Чи яке нове нещастя скоїлось, що так дзвінко-різко видзвонюють?" Ні, дорогі батьки та мами наші! Це дзвінок кличе до школи, та не нас на вашу втіху, а ваших діточок, котрим би ви раді неба прихилити, щоб тільки їм поводилось у життю краще ніж вам.

„Ой, йой-йой, що то з тими школами нині за мороки", неодин скаже; все щось видумують, щоб лише гріш видавати тай тільки. Нам старим і не снились такі вітребеньки, а Богу дякувати всетаки живемо!" „Але як?", дехто критичніших поглядів, спитає.

Дорогі Земляки, ми всі мусимо раз на все запамятати собі істину, що життя людське повинно бути кождого слідуючого дня лучше ніж минуле. І наша це задача помочи нашим діточкам, цьому молодому, недосвідченому ще у життю нащадкові, до кращого, — подбати, щоб це наше молоде покоління принесло своїм родинам, а вим і українському народові, не сором, шкоду, моральний упадок, але чесно придбані багацтва, правдиве вдоволення та заслужену честь й славу.

Тому ми повинні радіти, що і серед нас повстають ріжні-преріжні школи на те, щоб наше громадянство, а властиво наше молоде покоління, добре навчалось, добувало знання та поглиблювало свою культуру. До ріжних таких благородного напрямку шкіл належать і музичні школи, котрі ми, як нарід так щедро обдарований природою великою любовю до музики-пісні, повинні призвичаюватися як слід цінити, користати з них у властивім часі, запевнюючи їм у цей спосіб їх істнування.

Тут як слід зазначити треба, що музичні школи, це один з найкращих способів витворити серед нашого юнацтва благородні привички, які охоронялі би його перед погубним впливом великоміської вулиці, та ще такого міста як Ню Йорк.

За намовою наших визначніших патріотів-громадян я задумав заснувати музичну школу в нашій громаді в Бронксі, Н. Й., в поміщенню Українського Демократичного Клюбу, та при його ласкавій допомозі.

Щоб порозумітися з нашими громадянами та обговорити подробиці, які доторкаються музичної науки, я запрошую всіх щиро зацікавлених цею культурною справою на товариські сходини, які відбудуться в НЕДІЛЮ, 25-го ЖОВТНЯ, около 3-тої год. попол., в Гали Укр. Дем. Клюбу при 1274 Hoe Ave., Бронкс, Н. Й. 245

Бронкс, Н. Й. **Михайло Зазуляк.**

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА.

На Рідну Школу.

Гості на весіллю в Михайла Шавеля зібрали на Рідну Школу 7 дол. 50 центів, які вислано через Обеднання. Жертви зложили: Я. Максимюк 1 дол. 25 цнт.; М. Шавель, Д. Скуратко, Й. Музика, В. Максимюк і М. Бабяк по 1 дол.; Й. Дзюбла 50 центів; М. Войтило, Г. Вачпон і В. Жолобай по 25 центів.

Гроші вислано до краю через Обеднання.

Й. Музика, М. Бабяк.

—o—

ЛІТЛ ФОЛС, Н. Й.

На Рідну Школу.

Тереса Поцентилюк переслала через Обеднання до Рідного Краю на Рідну Школу 6 долярів. Гроші прийшли з розпроданих книжок.

—o—

ТОРОНТО, КАНАДА.

На визвольну боротьбу.

Гром. М. Ліпиця переслав через Обеднання до Рідного Краю на визвольну боротьбу збірку в сумі 41 долярів.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

На визвольну боротьбу.

На забові в Михайла Когута, що відбулася 6 вересня б. р., Микола Задорецький сказав до зібраних гостей кілька слів та закликав помагати дальшій боротьбі за визволення українського народу зпід чужого ярма.

На цей поклик зложили жертви для визвольної боротьби: М. Когут, М. Задорецький, С. Постолюк, М. Вербинський, А. Сарахман, Гр. Сушко, М. Поливка, В. Корда по 1 дол.; М. Кліщинський, П. Качоровська і Гр. Степаник по 50 ц. Зібрано всього $9.50.

Гроші вислано через Обеднання.

С. Постолюк.

—o—

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Збірка для інвалідів.

З нагоди перенесення свого осідку до Українського Народного Дому під ч. 54 Вер Вінкл Евеню, Чорноморська Січ, ІІ-га сотня, влаштувала дня 3. жовтня с. р. Січову Забаву, получену з вечерою, на котрій зібрано $40.18 на поміч інвалідам У. Г. А. Гроші переслано через Обеднання до Рідного Краю.

В. Кушнір, сотник.

—o—

Раз запросила якась родина Марка Твена на обід. Родина дуже вважала на етикету. Твен наблизив ложку зупи до уст, та вона була така горяча, що він попікся. Спокійно вилив решту зупи, що ще була в ложці, назад до тарілки. Родина видивилася перелякано. А Марк Твен сказав:

— Бачите, це є ріжниця між інтелiгентним чоловіком і дурнем. Дурень був би цю страшно горячу зупу проковтнув.

—o—

Багато наївно-глупих людей говорило, що вони дуже подібні до Марка Твена. На доказ цього посилали йому навіть свої фотографії.

Одному такому, що прислав Твенові свою фотографію, Твен відписав:

„Фотографія дійсно така дуже подібна, що я все вживаю її при голенні замість зеркала".

ТАРЗАНІВ СИН. (68)

Copyright, 1930, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Меріем була захоплена листом. Вона рішила негайно їхати до Бейнеса. Уже вечоріло, коли вона приїхала до місця, що було зазначене в листі. Тут вона була здивована, бо стрінула Генсона та ще одного верхівця, а Бейнеса не було. Генсон звернувся до неї зі словами: „Пан Бейнес мав випадок. Його кінь упав на нього й він тепер не може їхати верхи. Отож він післав мене, щоб я привів вас до нього".

—o—

Меріем згодилася їхати далі. Цілу ніч вони їхали. Дівчина не знала, де вони тепер знаходяться й де саме Бейнес. Зпочатку вона лише й думала про його стан. Ось уже й на сніданок вони спинилися, а ще дівчині не було відомо, чи далеко їхати. На всі запити Генсон відповідав, що ось-ось вони приїдуть. Іноді вона помічала, що Генсон дивиться на неї якимись неприємними очима. Їй здавалося, що вона десь ці очі вже бачила.

—o—

Чим далі, тим частіше почало прокидатися в ній неприємне почуття до Генсона, а то й страх. Нарешті Меріем побачила на березі ріки табор. „Ось ми й приїхали", завважив Генсон. Він вистрілив. Дикунський хлопчина прибіг звідти й пособив їм переїхати через ріку. Меріем знову запитала, де Бейнес. Генсон показав на окремий намет. Дівчина поспішила туди, але була вражена, побачивши, що там нема нікого.

—o—

Всеж увійшла в середину. „Де Бейнес?" — запитала вона. „Його тут нема!" — відповів Генсон. „Але я є тут і я ліпший від нього мужчина. Ви його більше не потребуєте. Розумієте мене?!" Вмить він обняв Меріем. Вона почала пручатися, стараючись вирватися. В час цієї боротьби Меріем пригадала таку саме сцену, що була раніше. Це був Швед Мальбін! Тоді її вратував незнайомець, але тепер?..

—o—